

Методичні рекомендації з розроблення робочих програм навчальних дисциплін

1. Загальні положення

1.1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом ДВНЗ «Ужгородський національний університет» і розробляється науково-педагогічними працівниками кафедри для кожної навчальної дисципліни на основі освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми та робочого навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти.

1.2. До складу розробників робочої програми входять науково-педагогічні працівники кафедри, які забезпечують викладання цієї дисципліни.

1.3. Основним призначенням робочої програми навчальної дисципліни є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти та інших учасників освітнього процесу зі змістом освіти, критеріями та засобами оцінювання результатів навчання тощо.

- встановлення відповідності змісту освіти освітній програмі та стандартам вищої освіти під час акредитації;

- встановлення відповідності змісту навчальної дисципліни при зарахуванні результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти (академічна мобільність), за іншими освітніми програмами, у попередні роки (при поновленні на навчання).

1.4. Робоча програма визначає конкретний зміст навчальної дисципліни, знання, уміння та інші компетентності, яких має набути здобувач вищої освіти відповідно до вимог стандартів вищої освіти та освітньої програми, встановлює технологію вивчення навчальної дисципліни з урахуванням міждисциплінарних зв'язків, організаційні форми вивчення та обсяги різних видів навчального навантаження здобувачів вищої освіти, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю, інформаційно-методичне забезпечення.

1.5. Робоча програма навчальної дисципліни у пропонованому форматі не є об'єктом авторського права та інтелектуальної власності (ст. 8 Закону України «Про авторське право та суміжні права»).

1.6. Здобувачам вищої освіти має бути забезпечений вільний та постійний доступ до робочої програми навчальної дисципліни (оприлюднюється на вебсайті університету). Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни або її анотація має бути доступна здобувачам освіти на момент здійснення вибору дисциплін на

наступний навчальний рік.

1.7. Робоча програма навчальної дисципліни укладається українською мовою. Для дисциплін, які викладаються іноземними мовами, робоча програма укладається і оприлюднюється двома мовами – українською та мовою викладання.

1.8. Робоча програма оформлюється за формою, наведеною у додатку 1.

2. Порядок розроблення, оформлення та затвердження робочої програми навчальної дисципліни

2.1. Робоча програма навчальної дисципліни розробляється як окремий документ в електронній та паперовій формі і зберігається на кафедрі, яка забезпечує викладання цієї дисципліни (складова навчально-методичного комплексу дисципліни).

2.2. Для різних форм навчання (денної та заочної) розробляється єдина робоча програма навчальної дисципліни з урахуванням вимог робочих навчальних планів щодо розподілу аудиторних годин та самостійної роботи для відповідної форми навчання.

Якщо навчальна дисципліна викладається здобувачам вищої освіти різних спеціальностей, предметних спеціальностей (спеціалізацій) чи освітніх програм з однаковим змістом, обсягом кредитів, розподілом аудиторних занять та самостійної роботи, формою підсумкового контролю, то розробляється одна робоча програма навчальної дисципліни.

Якщо навчальна дисципліна викладається здобувачам вищої освіти різних спеціальностей, предметних спеціальностей (спеціалізацій) чи освітніх програм з різними обсягами кредитів, змістом, розподілом аудиторних занять та самостійної роботи, формами підсумкового контролю, то розробляються окремо робочі програми для кожної із спеціальностей, предметних спеціальностей (спеціалізацій) чи освітніх програм.

2.3. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається і затверджується на засіданні кафедри, зміст програми навчальної дисципліни розглядається та схвалюється науково-методичною комісією факультету/інституту/філії, і затверджується деканом факультету (директором інституту/філії), на якому ця дисципліна вивчається (для здобувачів освітнього ступеня доктора філософії – проректором з наукової роботи).

2.4. Робоча програма навчальної дисципліни розробляється на термін до п'яти років і повністю оновлюється у випадках: зміни стандартів вищої освіти, затвердження нової редакції освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми, внесення змін до навчального плану, впровадження нових технологій навчання.

2.5. Робоча програма навчальної дисципліни перезатверджується (без змін, із змінами) щорічно з урахуванням результатів моніторингу та перегляду освітніх програм і, зокрема, отриманих від здобувачів освіти та інших стейкхолдерів побажань та зауважень (додаток 2).

Зміни до робочої програми навчальної дисципліни, що стосуються уточнення програми навчальної дисципліни, тем практичних, лабораторних, семінарських або індивідуальних завдань, у тому числі тем курсових робіт (проєктів), завдань самостійної роботи, системи контролю та оцінювання знань, рекомендованих джерел інформації, вносяться до початку нового навчального року. Зміни розглядаються та затверджуються на засіданні кафедри і додаються до основної програми у вигляді окремого додатку. Додаток до робочої програми оформлюється з дотриманням вимог до того розділу, в який вносяться зміни.

3. Структура робочої програми навчальної дисципліни

3.1. Робоча програма навчальної дисципліни містить титульну сторінку і такі розділи:

- опис навчальної дисципліни;
- мета навчальної дисципліни,
- передумови для вивчення навчальної дисципліни;
- очікувані результати навчання;
- засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання;
- програма навчальної дисципліни;
- інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (*у разі потреби*);
- рекомендовані джерела інформації.

3.2. На титульній сторінці міститься інформація про заклад вищої освіти, факультет (інститут/філію), кафедру, яка відповідає за викладання навчальної дисципліни, назва навчальної дисципліни, рівень вищої освіти (перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий)), галузь знань, спеціальність, предметна спеціальність (спеціалізація) (*за наявності*), освітня програма, статус навчальної дисципліни (обов'язкова, вибіркова), мова навчання, рік розроблення.

Якщо розробляється одна робоча програма для декількох спеціальностей, предметних спеціальностей (спеціалізацій) або освітніх програм, то вказуються шифри і назви цих спеціальностей, предметних спеціальностей (спеціалізацій) або назви цих освітніх програм.

На звороті титульної сторінки розміщується інформація про розробника (розробників) робочої програми, інформація про погодження та затвердження робочої програми відповідно до Положення про організацію освітнього процесу.

3.3. Опис навчальної дисципліни подається у вигляді таблиці і містить такі характеристики навчальної дисципліни:

- обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС, його розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- загальна кількість годин, їх розподіл на аудиторні заняття (лекційні, практичні (семінарські), лабораторні) та самостійну роботу;
- форма навчання (денна, заочна);
- рік підготовки та семестр;
- вид (екзамен, залік) і форма (усна, письмова, комбінована) підсумкового семестрового контролю.

3.4. Мета навчальної дисципліни. У цьому розділі зазначається місце навчальної дисципліни в освітній (освітньо-професійній, освітньо-науковій) програмі, деталізуються та конкретизуються визначені освітньою програмою компетентності, для формування яких використовується навчальна дисципліна.

Для вибіркових навчальних дисциплін також може бути наведено коротке пояснення можливостей та переваг, які надає вивчення дисципліни.

3.5. Передумови для вивчення дисципліни. Вказується перелік навчальних дисциплін, які мають бути вивчені раніше або перелік раніше досягнутих результатів навчання, які дають можливість розпочати навчання за цією дисципліною (за винятком дисциплін 1-го семестру 1-го курсу навчання).

Укладати цей розділ слід на підставі структурно-логічної схеми, яка міститься в освітній (освітньо-професійній, освітньо-науковій) програмі, складовою якої є навчальна дисципліна.

3.6. Очікувані результати навчання. Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів. Результати навчання встановлюють як окремим навчальним дисциплінам, так і освітнім програмам в цілому.

Формулювання результатів навчання мають зазначати рівень їх сформованості, наприклад, через його достатність для вирішення певного класу завдань професійної діяльності та/або подальшого навчання за освітньою програмою. Формулювання програмних результатів навчання слід виписати з таблиці освітньої програми, в якій вказані шифри програмних результатів, досягнення яких повинна забезпечувати дисципліна.

Очікувані результати навчання з навчальної дисципліни у кількості 7-12 позицій формулювати на підставі програмних результатів навчання, деталізуючи їх. Формулювання результатів навчання з навчальної дисципліни рекомендується викласти окремою таблицею, в останньому стовпчику якої вказати шифри програмних результатів навчання, які забезпечує відповідний результат навчання

з навчальної дисципліни. При формулюванні результатів навчання рекомендується визначити: якій сфері та якому ієрархічному рівню, згідно з таксономією Б. Блума, має відповідати результат навчання (знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання); визначити дієслово відповідного рівня; вказати предмет вивчення або предмет дії (іменник, що вживається за дієсловом) та, у разі потреби, навести умови, за яких необхідно демонструвати результат навчання.

3.7. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.

Розділ має містити викладення змісту та технології оцінювання рівня досягнення результатів навчання здобувача вищої освіти, зокрема, перелік різних видів робіт, які повинен виконати здобувач під час проведення поточного та модульного контрольного оцінювання, самостійної роботи, підсумкового семестрового контролю.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамени, комплексні екзамени;
- заліки;
- тести;
- наскрізні та командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Конкретні засоби діагностики та методи їх демонстрування визначаються розробником (розробниками) робочої програми навчальної дисципліни.

Зазначають форми модульного та підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни.

Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання. Форми поточного та модульного контрольного оцінювання обираються розробником (розробниками) робочої програми навчальної дисципліни.

Поточний контроль може реалізовуватись у формі виконання практичних завдань, захисту лабораторних робіт, виступів на семінарських заняттях, проведення контрольних робіт, колоквіумів тощо.

Модульне контрольне оцінювання може проводитись в усній формі, у формі письмової контрольної роботи та/або тестування (комп'ютерного, письмового).

Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних, лабораторних та індивідуальних заняттях, захисту

лабораторних робіт, написання рефератів, есе тощо. Контроль виконання курсової роботи (проєкту) може включати поточний контроль за виконання окремих етапів або розділів роботи (проєкту) та захист перед комісією.

Підсумковий семестровий контроль може проводитись у формі екзамену або заліку (диференційованого заліку) з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни. Форма проведення підсумкового семестрового контролю зазначена в робочому навчальному плані та описі робочої програми навчальної дисципліни.

У цьому розділі детально описують критерії оцінювання модульного та підсумкового контролів, завдань самостійної роботи, індивідуальних завдань, курсової роботи (проєкту) з урахуванням системи оцінювання навчальних досягнень, прийнятої в університеті. Зазначаються умови допуску здобувача освіти до модульного контрольного оцінювання та підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни.

Вказується максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач вищої освіти за виконання конкретних видів навчальної роботи в розрізі тем із зазначенням балів за поточну успішність та модульну контрольну роботу. Конкретні види навчальної діяльності та максимальна кількість балів визначаються розробником (розробниками) робочої програми навчальної дисципліни з урахуванням складності тем, їх обсягу та значущості.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітньої компоненти (навчальної дисципліни) та мінімального порогового рівня оцінки за освітньою компонентою загалом. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної в університеті числової (рейтингової) шкали.

Інформація про критерії оцінювання різних видів контролю може подаватись як в описовій формі, так і у вигляді таблиць.

3.8. Програма навчальної дисципліни. У даному розділі подається така інформація:

- зміст навчальної дисципліни (перелік тем), які вивчаються в межах дисципліни, поділених на окремі модулі;
- структура навчальної дисципліни, у якій окремо за кожною формою навчання (денною, заочною) міститься інформація про розподіл навчального часу на вивчення кожного модуля, теми та видами занять відповідно до робочого навчального плану дисципліни;
- теми практичних (семінарських), лабораторних занять із зазначенням кількості аудиторних годин на опрацювання кожної з них за різними формами

навчання. Інформація в робочій програмі подається про той вид занять, який передбачений робочим навчальним планом;

– завдання для самостійної роботи із зазначенням змісту навчального матеріалу для самостійного опрацювання здобувачами вищої освіти та кількістю годин. Самостійна робота здобувача вищої освіти передбачає опрацювання навчального матеріалу лекційних занять, підготовку до практичних (семінарських) або лабораторних занять, а також самостійне опрацювання додаткового навчального матеріалу до окремих модулів або тем у вільний від аудиторних занять час, виконання домашнього завдання тощо;

– індивідуальні завдання подаються за необхідності, якщо вони передбачені освітньою програмою та робочим навчальним планом. До них відносяться: написання рефератів, есе; розрахункові та/або графічні роботи; аналітичні огляди, курсові роботи (проекти) тощо. Індивідуальні завдання виконуються самостійно і не входять до тижневого аудиторного навантаження здобувачів вищої освіти. Виконання індивідуальних завдань викладач контролює під час чергування на кафедрі. Якщо робочим навчальним планом передбачено виконання курсової роботи або курсового проєкту з навчальної дисципліни, то в цьому розділі потрібно навести їх загальну характеристику та тематику.

3.9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна. У даному розділі зазначаються, у разі потреби, інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна. За їх відсутності, даний розділ не включається в робочу програму навчальної дисципліни.

3.10. Рекомендовані джерела інформації. Наводиться перелік рекомендованої літератури з навчальної дисципліни (основної, допоміжної) та інформаційні ресурси в мережі Інтернет.

До списку основної літератури (3-5 джерел) включають базові вітчизняні та зарубіжні підручники та навчальні посібники, у тому числі видані викладачами університету, нормативні документи, з урахуванням їх наявності в бібліотеці.

До списку допоміжної літератури включають інші підручники та навчальні посібники, монографії та статті, методичні вказівки та рекомендації з тематики навчальної дисципліни.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет мають містити посилання на документи в інформаційних системах, які можуть бути використані при вивченні навчальної дисципліни.

Методичні рекомендації з розроблення робочих програм навчальних дисциплін схвалено Вченою радою ДВНЗ «УжНУ» від 21 жовтня 2019 р. (протокол № 10).

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

НАЗВА ФАКУЛЬТЕТУ

Назва кафедри

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан _____
факультету

_____/Прізвище та ініціали/
«____» _____ 20____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Рівень вищої освіти	вказати рівень вищої освіти
Галузь знань	Шифр і назва галузі знань
Спеціальність	Шифр і назва спеціальності
Предметна спеціальність (Спеціалізація) (за наявності)	Шифр і назва предметної спеціальності (спеціалізації)
Освітня програма	Назва освітньої програми
Статус дисципліни	вказати статус (обов'язкова, вибіркова)
Мова навчання	вказати мову навчання

Робоча програма навчальної дисципліни «**Назва навчальної дисципліни**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **Шифр і назва галузі знань** спеціальності **Шифр і назва спеціальності** предметної спеціальності (спеціалізації) (за наявності) **Шифр і назва предметної спеціальності (спеціалізації)** освітньої програми **Назва освітньої програми**.

Розробники: Прізвища та ініціали, вчене звання, науковий ступінь, посада

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
вказати назву кафедри

протокол № _____ від « ____ » _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ Прізвища та ініціали

Схвалено науково-методичною комісією _____ факультету

протокол № _____ від « ____ » _____ 20__ р.

Голова науково-методичної комісії _____ Прізвища та ініціали

© _____, 20__ р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 20__ р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС –	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин –		
Кількість модулів –	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –		
	Лекції:	
	Практичні (семінарські):	
Вид підсумкового контролю:	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю:	Самостійна робота:	

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Назва навчальної дисципліни**» є ...

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

...
...

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Назва навчальної дисципліни**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр НД за ОП	Назва навчальної дисципліни
Шифр НД за ОП	Назва навчальної дисципліни
...	

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Назва освітньої програми**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Назва навчальної дисципліни**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

...

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: ...
Форма модульного контролю: ...
Форма підсумкового семестрового контролю: ...

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	...	...	...	...	...	...		100

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль ...)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	...	...	...	...	...	...		100

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль ...	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття						
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)						
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні						
Письмове тестування при тематичному оцінюванні						
...						
Презентація						
Реферат						
Есе						
...						
Модульна контрольна робота						
Разом		100		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

...

Критерії оцінювання курсової роботи (проєкту) (у разі потреби)

...

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

...

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. ...

Тема 2. ...

...

Модуль 2

Тема 1. ...

Тема 2. ...

...

Модуль ...

Тема 1. ...

Тема 2. ...

...

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. ...						
Тема 2. ...						
...						
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль						
Модуль 2						
Тема 1. ...						
Тема 2. ...						
...						
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль						
Разом за семестр						
-й семестр						
Модуль ...						
Тема 1. ...						
Тема 2. ...						
...						
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль						
...						

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1			
2			
...			
Разом			

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1			
2			
...			
Разом			

6.5. Індивідуальні завдання (у разі потреби)

...

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Технічні засоби ...

Обладнання ...

Програмне забезпечення ...

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. ...

2. ...

...

Допоміжна література

1. ...

2. ...

...

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. ...

2. ...

...

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____від «____»_____20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____від «____»_____20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____від «____»_____20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____від «____»_____20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)